

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Sylvy Šiškeové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobkyně: **Lockhart, a.s.**, se sídlem Vladislavova 1390/17, Praha 1, zastoupené JUDr. Mgr. Petrou Novákovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Chodská 1366/9, Praha 2, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2020, č. j. 6 Af 37/2018 – 75, vedeném u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 Afs 229/2020, o vyloučení soudkyně Nejvyššího správního soudu Mgr. Ing. Veroniky Baroňové z projednávání a rozhodování v této věci,

t a k t o :

Soudkyně Nejvyššího správního soudu Mgr. Ing. Veronika Baroňová **n e n í v y l o u č e n a** z projednávání a rozhodování v řízení vedeném u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 Afs 229/2020.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností ze dne 21. 7. 2020 se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 9. 2018, č. j. 39302/18/5200-11435-711918, ve věci daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období 2012.

[2] V souladu s rozvrhem práce byla věc přidělena soudkyni Mgr. Ing. Veronice Baroňové. Jmenovaná soudkyně dne 27. 7. 2020 oznámila předsedovi soudu podle § 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), že se zástupkyní stěžovatelky JUDr. Mgr. Petrou Novákovou, Ph.D. ji pojí dlouhodobý nejen profesní, ale též osobní přátelský vztah, potkávají se na společných akcích (oslavách), tráví společně některé prodloužené víkendy a v předchozích letech též zahraniční dovolenou. Podle jejího přesvědčení se jedná o vztah soudce a zástupkyně účastníka řízení takové povahy a intenzity, která zakládá legitimní důvod obávat se o nestranné a nezájaté rozhodování, a

která navenek (z objektivního hlediska) může u veřejnosti zakládat důvod pochybovat o její nepodjatosti.

[3] Předseda soudu neshledal důvod pro postup podle § 8 odst. 3 s. ř. s., a proto neurčil jiného soudce Nejvyššího správního soudu podle rozvrhu práce. Věc byla zapsána pod sp. zn. Nao 114/2020 a podle pořadí přidělovaných věcí přidělena druhému senátu (soudkyně zpravodajka Mgr. Sylva Šiškeová, předseda senátu JUDr. Karel Šimka). Dne 4. 8. 2020 podal soudce JUDr. Karel Šimka předsedovi soudu oznámení o skutečnostech, jež by mohly vzbuzovat důvody o pochybnostech o nepodjatosti ve vztahu k rozhodování o (ne)podjatosti soudkyně Mgr. Ing. Veroniky Baroňové. Uvedl, že k věci sp. zn. 6 Afs 229/2020 nemá žádný vztah, nicméně po seznámení se s uváděnými důvody soudkyně zpravodajky ve věci sp. zn. 6 Afs 229/2020 dospěl k závěru, že zde z jeho strany existuje obdobný vztah k zástupkyni stěžovatelky JUDr. Mgr. Petře Novákové.

[4] Usnesením ze dne 15. 9. 2020, č. j. Nao 127/2020 – 13, rozhodl pátý senát Nejvyššího správního soudu o tom, že soudce JUDr. Karel Šimka není vyloučen z rozhodování o námitce podjatosti ve věci Nao 114/2020.

[5] Stěžovatelka ani žalovaný se k důvodům podjatosti, které Mgr. Ing. Veronika Baroňová ve svém oznámení vymezila, nevyjádřili.

II. Posouzení věci

[6] Námitka podjatosti není důvodná.

[7] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. „soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.“

[8] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. představuje zjednodušeně řečeno výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Podjatost soudce také zasahuje do principu nezávislosti soudce. Soudce lze z projednávání a rozhodnutí přidělené věci vyloučit pouze výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezájatě a spravedlivě (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, sp. zn. Nao 19/2003).

[9] Jak uvedl Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014 - 31, „z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námítky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají

pokračování

oprávněné pochybnosti soudce o jeho nezáujatosti v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nálezn Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem soudce vedou. Platí však, že k vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Podjatost soudce totiž zcela nepochybně zasahuje do ústavního principu zákonného soudce.“

[10] Nejvyšší správní soud se tak zaměřil na posouzení toho, zda jsou objektivní důvody pochybovat o nepodjatosti soudkyně Mgr. Ing. Veroniky Baroňové v dotčené věci. V tomto ohledu soud vycházel především z vlastní judikatury, z níž vyplývá, že vztah, který výrazně nepřekračuje standardní profesionální, resp. kolegiální známost, není shledáván jako objektivní důvod pochybovat o nepodjatosti rozhodujícího soudce (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013 – 56).

[11] V projednávané věci je proto nutno posoudit vztah soudkyně k zástupkyni účastníka řízení současně ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, přičemž hlediskem prvním je povaha tohoto vztahu, hlediskem druhým pak jeho intenzita (zda se jedná o zjevně intenzivní, určitým způsobem individualizovaný vztah).

[12] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014 – 31, vztah skutečného přátelství lze označit za velmi silnou (jednu z nejsilnějších) motivaci určitého apriorně zaměřeného jednání, avšak teprve při určité intenzitě přátelského vztahu lze zvažovat jeho možný psychologický dopad i z hlediska zachování přirozené schopnosti nezájatého řešení případu. Je tudíž třeba přihlídnout právě také k intenzitě tohoto přátelství.

[13] Z vyjádření Mgr. Ing. Veroniky Baroňové vyplývá, že se zástupkyní stěžovatelky ji pojí dlouholetý profesní i přátelský vztah, který trvá od dob společného působení na Nejvyšším správním soudu na pozici asistentky soudce. Nad rámec běžného profesního setkávání se spolu potkávají na společenských událostech, někdy spolu tráví prodloužené víkendy nebo dovolené.

[14] Skutečnost, že mezi soudcem a jinou osobou, zejména jiným právním profesionálem (např. advokátem), jenž ve věci, o nichž rozhoduje daný soudce, vystupuje jako procesní aktér, existuje profesní přátelství, nelze považovat samu o sobě za důvod podjatosti. Nestačí tedy bez dalšího, že lze vysledovat určitou vztahovou linku mezi soudcem a jeho věcí či účastníkem. Aby byla určitá vztahová linka důvodem podjatosti, musí být její význam pro soudce dostatečně intenzivní. Soudci opakovaně přicházejí v souvislosti s výkonem své profese do styku s lidmi, které znají a k nimž je nezdědka pojí i profesní přátelství. Po soudci proto nelze spravedlivě požadovat, aby se jen z titulu funkce

soudce takových vztahů, které vznikly v minulosti, vzdal, či je vůbec nenavazoval. Soudci přes omezení daná jejich ústavní funkcí jsou a zůstávají především lidmi, a i soudce má proto právo na podobnou míru svobody v přátelských vztazích jako běžný občan. Skutečnost, že bývalí asistenti soudu se sami stanou časem soudci, či začnou po ukončení svého působení u Nejvyššího správního soudu vykonávat jinou právní profesí, při níž se ocitnou na straně některého z účastníků soudního řízení, není nikterak výjimečná. Je zcela běžné a lidsky pochopitelné, že řada soudců je zejména se svými dlouholetými bývalými asistenty a kolegy i nadále v kontaktu, stýká se s nimi, ať již v rovině profesní či soukromé. To však samo o sobě bez přistoupení dalších „závadných“ skutečností není důvodem pochyb zakládajících podjatost soudce.

[15] V rozhodnutí ze dne 13. 3. 2014, č. j. Nao 86/2014 – 15, Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„soudce je právní profesionál, jehož ústavní jakožto i mravní povinností je dbát o nezávislé a nestranné rozhodování. S výkonem funkce soudce je proto nerozlučně spjat požadavek na to, aby se soudce byl schopen oprostit od nepatřičných vnějších vlivů na jeho rozhodovací činnost. Méně intenzivní vlivy na svou rozhodovací činnost tak musí být soudce být schopen odfiltrovat s ohledem na nároky své profese. Pokud tedy intenzita rušivých vlivů nedosáhne určité kritické úrovně, nemohou vzniknout legitimní pochybnosti o tom, že soudce není schopen dostát požadavkům na nezávislé a nestranné rozhodnutí, které jsou na něj kladeny a kterých si musí být vědom.“*

[16] Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že popsany vztah se zástupkyní stěžovatelky bez dalšího nepředstavuje objektivní důvod pochybovat o nepodjatosti soudkyně. Intenzita kontaktů se zástupkyní stěžovatelky v současné době nedosáhla zmíněné kritické úrovně a nezakládá tak sama o sobě objektivní obavu z možného ovlivnění soudkyně Mgr. Ing. Veroniky Baroňové v projednání a rozhodování ve věci sp. zn. 6 Afs 229/2020. Jak již bylo shora řečeno, soudce jakožto právní profesionál musí být při rozhodování schopen odhlédnout od vnějších vlivů, které nedosahují kritické úrovně vedoucí k vyvolání legitimních pochybností. Profesní a přátelský vztah s bývalou kolegyní, bez přistoupení dalších okolností (např. dřívější porady a konzultace v rozhodované věci), spadá podle Nejvyššího správního soudu do kategorie méně intenzivních vlivů, s nimiž by se soudce měl být schopen vypořádat. Nelze odhlédnout ani od faktu, že v nyní projednávaném případě se nejedná přímo o vztah k účastníku řízení, ale k jeho zástupci, u něhož je zpravidla míra osobní zainteresovanosti na výsledném rozhodnutí soudu nižší. Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud dodává, že ke shodnému závěru dospěl i stran vztahu soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Tomáše Foltase k JUDr. Mgr. Petře Novákové (srov. již citované usnesení č. j. Nao 127/2020 – 13 a usnesení ze dne 10. 12. 2018, č. j. Nao 275/2018 – 40); jmenované soudce se zástupkyní stěžovatelky rovněž pojí dlouholeté profesní i přátelské vazby.

[17] Druhý senát Nejvyššího správního soudu neshledal, že by vyvstaly takové objektivní okolnosti, které by zavdávaly důvod pochybovat o nepodjatosti soudkyně, a proto rozhodl, že Mgr. Ing. Veronika Baroňová není vyloučena z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 Afs 229/2020.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

Nao 114/2020 - 22

V Brně dne 21. října 2020

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu